

УДК 633.63; 632,92: 632,934.1

## ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГЦИДІВ У БОРОТЬБІ З ЦЕРКОСПОРОЗОМ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ

*О. Дудар, ст. викладач, О. Ільницький  
Львівський національний аграрний університет*

**Постановка проблеми.** Важливим завданням, яке постає перед сільським господарством, є підвищення врожайності сільськогосподарських культур. Поряд із впровадженням продуктивніших сортів, дотриманням науково обґрунтованих сівозмін, внесенням органічних і мінеральних добрив важливе місце відводиться заходам захисту рослин. Щорічно збільшується асортимент хімічних засобів захисту рослин, у разі застосування яких виникає загроза забруднення об'єктів навколишнього середовища, створюється потенційна небезпека для здоров'я працюючих та всього населення, оскільки засоби захисту рослин мають значну біологічну активність. Тому впровадження у практику нових пестицидних препаратів, які мають високу ефективність і селективність за низьких норм витрат, може значно скоротити обсяги хімічного навантаження на довкілля.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Церкоспороз – найпоширеніша плямистість листя, що зустрічається майже в усіх бурякосійних областях України. Без систематичних заходів, що обмежують інтенсивність поширення хвороби, неможливо отримати високі й стабільні врожаї високоякісних коренеплодів чи насіння цукрового буряку. Екологічний стан навколишнього середовища вимагає від буряківника зважувати доцільність будь-якого заходу, особливо застосування пестицидів.

Дослідження багатьох учених і результати виробничого випробування в різних умовах свідчать про доцільність захисту посівів цукрового буряку від церкоспорозу [1-5].

**Постановка завдання.** Наше завдання – вивчити ступінь ураження посівів цукрового буряку церкоспорозом, визначити ефективність застосування фунгіцидів у боротьбі з хворобами.

**Виклад основного матеріалу.** Ефективність застосування фунгіцидів у боротьбі з церкоспорозом цукрового буряку визначали закладанням польових дослідів і лабораторних досліджень відповідно до загальноприйнятої методики.

Досліди проводили за такою схемою:

- 1 – контроль (без обприскування);
- 2 – обприскування препаратом Рекс Т, к.с., у нормі витрати 0,8 л/га;
- 3 – обприскування препаратом Альто Супер 330 ЕС, к.е., у нормі витрати 0,5 л/га.

Усі досліджувані фунгіциди, які були застосовані в нашому досліді для обприскування цукрового буряку, стримували розвиток церкоспорозу (див. табл.). Найефективнішим проти збудника хвороби виявився контактно-системний фунгіцид захисної й терапевтичної дії Рекс Т, к.с., у нормі витрати препарату 0,8 л/га. Розвиток хвороби становив лише 9,0 % і порівняно з контролем зменшився у 4,4 раза. У третьому варіанті досліді, де обприскування посівів цукрового буряку проводили фунгіцидом Альто Супер, показники розвитку церкоспорозу були також нижчі (11,5 %) за контрольний варіант, де обприскування не проводили (39,5 %).

Таблиця

Ефективність застосування фунгіцидів  
у боротьбі з церкоспорозом буряку цукрового (середнє за 2011-2012 рр.)

Варіант досліді	Розвиток хвороби, %	Ефективність дії препарату, %
Контроль (без обприскування)	39,5	-
Рекс Т, к.с., 0,8 л/га	9,0	77,2
Альто Супер 330 ЕС, к.е., 0,5 л/га	11,5	70,9

Отже, препарат Альто Супер, к.е., з нормою витрати 0,5 л/га також виявив добру ефективність у боротьбі зі збудником церкоспорозу порівняно з першим варіантом, де обприскування рослин не проводили.

Водночас потрібно зазначити, що ефективність дії була найвищою у другому варіанті (77,2 %), де застосовували фунгіцид Рекс Т, к.с., дещо нижчою – у третьому варіанті (Альто Супер) – 70,9 %.

Результати наших досліджень переконливо доводять, що в умовах досліді врожайність коренеплодів буряку цукрового була різною й залежала від досліджуваних чинників.

Встановлено, що обприскування посівів буряку цукрового фунгіцидами сприяло підвищенню врожаю коренеплодів порівняно з контрольним варіантом, де обприскування не проводили (див. рис.).

Найвищу врожайність (460 ц/га) одержано у варіанті, де обприскування проводили препаратом Рекс Т, к.с., у нормі витрати препарату 0,8 л/га, а найнижчу (371 ц/га) – у контролі (без обприскування).

У варіанті досліді, де застосовували препарат Альто Супер, врожайність становить 441 ц/га, приріст до контролю – 61,0 ц/га.

Отже, обприскування буряку цукрового дає змогу надійно контролювати розвиток такого небезпечного захворювання, як церкоспороз, забезпечити приріст урожаю коренеплодів.

**Висновки.** Застосування препаратів у боротьбі з церкоспорозом може істотно вплинути як на його розвиток, так і на кінцевий результат, метою якого є одержання високого врожаю з належними якісними показниками.

На основі дослідних даних у боротьбі з церкоспорозом буряку цукрового пропонуємо застосовувати препарат Рекс Т, к.с., у нормі витрати препарату 0,8 л/га, що знижує ураженість рослин хворобою й підвищує врожайність коренеплодів.

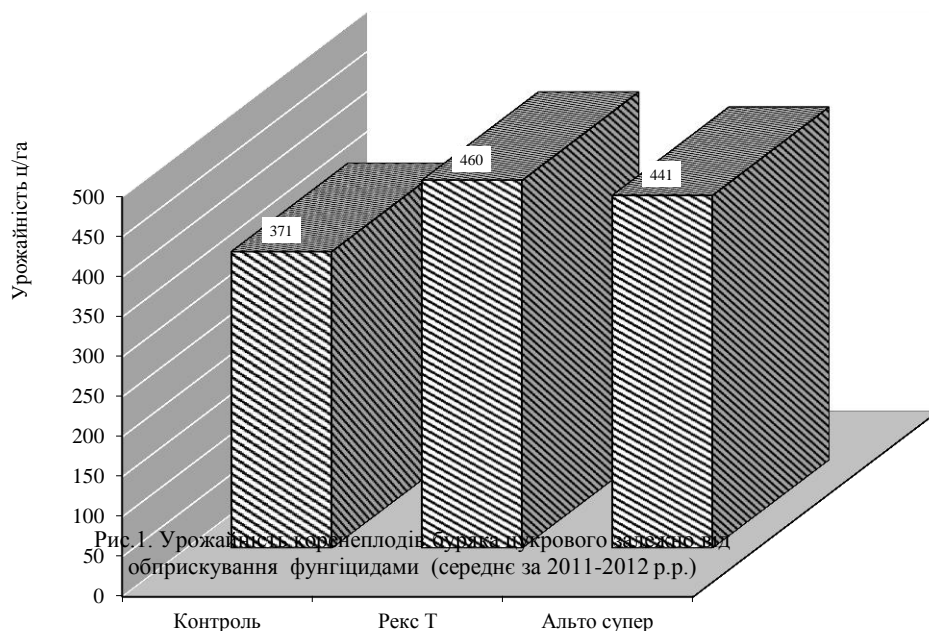


Рис. 1. Урожайність коренеплодів буряка цукрового залежно від обприскування фунгіцидами (середнє за 2011-2012 р.р.)

#### Бібліографічний список

1. Власюк О. С. Вплив церкоспорозу на продуктивність цукрових буряків / О. С. Власюк // Цукрові буряки. – 2006. – № 1. – С. 10.
2. Дяк Ю. П. Церкоспороз цукрових буряків / Ю. П. Дяк, І. Ф. Миронюк // Захист рослин. – 1998. – № 1. – С. 10-11.
3. Федоренко В. П. Стійкість гібридів щодо хвороб коренеплодів у період вегетації / В. П. Федоренко, В. П. Педос, В. Д. Колодійчук // Карантин і захист рослин. – 2003. – № 4. – С. 13-14.

4. Федоренко В. П. Церкоспороз цукрових буряків / В. П. Федоренко, В. П. Педос, Н. М. Миколінська // Карантин і захист рослин. – 2002. – № 2. – С. 11.
5. Шендрик Р. Я. Захист посівів цукрових буряків від церкоспорозу / Р. Я. Шендрик, О. С. Власюк, В. М. Смірних // Цукрові буряки. – 2003. – № 4. – С. 12-20.

**Дудар О., Ільницький О. Ефективність фунгіцидів у боротьбі з церкоспорозом цукрового буряку**

Показано ефективність застосування фунгіцидів у боротьбі з церкоспорозом. Встановлено доцільність захисних заходів у боротьбі з хворобою, зокрема обприскування фунгіцидами буряку цукрового.

**Ключові слова:** захист рослин, фунгіциди, буряк цукровий, церкоспороз, урожайність.

**Dudar O., Ilytskyi O. Fungicides effectiveness against sugar beets cercosporosis**

The results of fungicides application efficiency are highlighted in the article. The protective measures against the disease and the influence on fungicides sprinkling of sugar beet yield are proved.

**Key words:** plants protection, fungicides, sugar beet, cercosporosis, yield.

**Дудар О., Ільницький О. Эффективность фунгицидов в борьбе с церкоспорозом сахарной свеклы**

Показано эффективность применения фунгицидов в борьбе с церкоспорозом. Установлена целесообразность защитных мероприятий в борьбе с болезнью, в частности опрыскивания фунгицидами свеклы сахарной.

**Ключевые слова:** защита растений, фунгициды, свекла сахарная, церкоспороз, урожайность.